

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2819401 E-mail : disas_moac@hotmail.com

แจ้งเตือนเรื่องโรค“โรคขอบใบแห้ง (Bacterial Leaf Blight Disease)”

เตือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวในทุกภาคของประเทศไทย เผื่อระวังโรคขอบใบแห้งระบาดในนาข้าว โดยเฉพาะในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากช่วงนี้ฝนตกกระจายหลายพื้นที่สภาพอากาศมีความชื้นสูงเหมาะต่อการระบาดของโรคขอบใบแห้งประกอบกับสามารถพบได้ในข้าวทุกระยะการเจริญเติบโต

ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบใบข้าวมีลักษณะเป็นแผลชำที่ขอบใบของใบล่าง หรือแผลเป็นทางสีเหลืองยาวตามใบข้าว ให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อดำเนินการหาแนวทางควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง ทำให้ผลผลิตและคุณภาพข้าวลดลง

เชื้อสาเหตุ เชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas oryzae* pv. *oryzae* (ex Ishiyama) Swings et al.

ลักษณะอาการ

โรคนี้เป็นได้ตั้งแต่ระยะกล้า แตกกอ จนถึงระยะออกรวง ต้นกล้าก่อนนำไปปักดำจะมีจุดเล็กๆ ลักษณะชำที่ขอบใบของใบล่าง ต่อมาประมาณ ๗ - ๑๐ วัน จุดชำนี้จะขยายกลายเป็นทางสีเหลืองยาวตามใบข้าว ใบที่เป็นโรคจะแห้งเร็ว และสีเขียวจะจางลงเป็นสีเทาๆ อาการในระยะปักดำจะแสดงหลังปักดำแล้วหนึ่งเดือนถึงเดือนครึ่ง ใบที่เป็นโรคขอบใบมีรอยขีดชำ ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ที่แผลมีหยดน้ำสีครีมคล้ายยางสนกลมๆ ขนาดเล็กเท่าหัวเข็มหมุด ต่อมาจะกลายเป็นสีน้ำตาลและหลุดไปตาม น้ำหรือฝน ซึ่งจะทำให้โรคสามารถระบาดต่อไปได้ แผลจะขยายไปตามความยาวของใบบางครั้งขยายเข้าไปข้างในตามความกว้างของใบ ขอบแผลมีลักษณะเป็นขอบลายหยัก แผลนี้เมื่อนานไปจะเปลี่ยนเป็นสีเทา ใบที่เป็นโรคนี้บริเวณขอบใบจะแห้งและม้วนตามความยาว ในกรณีที่ต้นข้าวมีความอ่อนแอต่อโรค และเชื้อโรคมีปริมาณมาก จะทำให้ท่อน้ำท่ออาหารอุดตัน ต้นข้าวจะเหี่ยวเฉาและแห้งตายทั้งต้นโดยรวดเร็ว เรียกอาการของโรคนี้ว่า ครีเสก (kresek)

การแพร่ระบาด

เชื้อสาเหตุโรคสามารถแพร่ไปกับน้ำในสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง และสภาพที่มีฝนตกมพัดแรง จะช่วยให้โรคแพร่ระบาดอย่างกว้างขวางรวดเร็ว พบมากในน่าน้ำฝน นาชลประทานภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. ใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทาน เช่น พันธุ์สุพรรณบุรี ๖๐ สุพรรณบุรี ๕๐ สุพรรณบุรี ๑๑ สุพรรณบุรี ๒ กข๗ และ กข๒๓
๒. ในดินที่อุดมสมบูรณ์ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมาก
๓. ไม่ควรระบายน้ำจากแปลงที่เป็นโรคไปสู่แปลงอื่น
๔. สำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอ และควรเผื่อระวังการเกิดโรคถ้าปลูกข้าวพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้ เช่น พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๖ เหนียวสันป่าตอง พิษณุโลก ๒ ชัยนาท ๑ เมื่อเริ่มพบอาการของโรคบนใบข้าว
๕. ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น เซน แบคทีเคียว ไอโซโพรไทโอเลน คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ สเตอริ์ฟโตมัยซิน ซัลเฟต+ออกซีเตตราไซคลิน ไฮโดรคลอไรด์ ไตรเบซิคคอปเปอร์ซัลเฟต ควรพ่นตั้งแต่พบอาการเริ่มแรกอัตราตามฉลากแนะนำ
๖. ใช้ชีวผลิตภัณฑ์ในการป้องกันการเกิดโรค เช่น *Bacillus amyloliquefaciens* *Bacillus subtilis* หรือ *Pseudomonas fluorescens* โดยหากพบอาการของโรครุนแรงให้พ่นทุก ๗ วัน หรือคลุกเมล็ดก่อนปลูกอัตราตามฉลากแนะนำ

เกิดแผลจุดซ้ำขอบใบ

แผลจุดซ้ำที่ขอบใบขยายพื้นที่เป็นสีเหลืองเป็นทางยาว

ขอบใบแห้งเหลืองลุกลามทั้งใบ

ขอบใบมีหยดสีครีมคล้ายยางสน

